

משלי חז"ל

Parables of the Sages

אלול התשע"ו • 9/2016 • 1005

האריה והאנפה

ארי אכל את טרפו ונתקעה עצם בגרונו. הבטיח שכר למי שיוציאנה. קורא מצרי (זה שם העוף במדרש), שמקורו ארוך, הצליח במשימה. משבא לבקש את שכרו, אמר לו הארי, לא די שיצאת בשלום מלוע הארי ואתה מבקש לך שכר נוסף?

מדרש בראשית רבה סד, י, לשונו מעורבת. תרגום לעברית: "ספר האגדה", עמ' 1007.
המקבילה האיטופית: השועל והאנפה, שפאן, משל מ"א, עמ' 28.

הקנה והארז

הארז שגזעו עצום ושורשיו מרובים - רוח חזקה יכולה לעקרו. קנה, שהוא רך וגמיש, יכוף עצמו למשב הרוח, ולא תאונה לו רעה. והלקח: "לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז".

בבלי, תענית כ, ע"א. לשונו עברית.
"ספר האגדה", עמ' 1010.
המקבילה האיטופית: שפאן, משל של"ח, עמ' 160.

פרופ' יאיר זקוביץ

החוג למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים

בספרות חז"ל, בתלמודים ובמדרשים, משוקעים משלים רבים - בין משלי צמחים ובין משלי בעלי-חיים - מסוג הפבולה: סיפור קצצר שבו מיוחסות תכונות של בני-אנוש לצומח ולחי. הם מדברים, מרגישים ופועלים כבני-אדם לכל דבר. הסיפורים נושאים מוסר-השכל, הוא הנמשל. חז"ל מכנים משלים אלה "משלי שועלים" או "משלי דקלים".

כבר במקרא יש דוגמות לסוגה ספרותית זו: משל יותם (שופטים ט, ז-כ), משל החוח והארז (מלכים ב יד, ט-י) ומשל הכרם (ישעיה ה, א-ז).

משלים כאלה נודעו כבר בבבל העתיקה, ודומה שמשם נבע מקורו של קובץ המשלים "ספר אחיקר החכם" שתורגם לשפות רבות (סורית, ערבית, ארמית ויוונית). פריחה מיוחדת הייתה לפבולה ביוון העתיקה, שם צמחה אסופת "משלי איסופוס". אוסף ראשון המיוחס לאיסופוס נודע במאה השלישית לפנה"ס.

המעגים הענפים בין תרבות יוון לבין תרבות ישראל בעידן ההלניסטי הביאו לחדירת המשל האיטופי לספרותנו. שלושת הבולים בסדרת המשלים המבוססים על משלי חז"ל, שיש להם מקבילות מובהקות באסופת משלי איסופוס.

השועל בכרם

שועל ראה כרם שענביו הבשילו, וחשקה נפשו לטעום מהם. חור שמצא בגדר, היה קטן ממידותיו. צם, אפוא, שלושה ימים, נכנס לכרם, זלל וסבא. משביקש לצאת - שוב נאלץ לצום שלושה ימים כדי לעבור בחור. מה ההנאה הייתה לו, אפוא, מן הכרם?

מדרש קהלת רבה ה, כא, ולשונו מעורבת, עברית וארמית. תרגום עברי נמצא ב"ספר האגדה" לביאליק-רבניצקי, מהדורת שנאן, תשע"ו, עמ' 1008.
המקבילה האיטופית: שלמה שפאן, משלי איסופוס, תשכ"א, משל ר"ד, עמ' 99.

עיצוב בולים, מעטפה וחותמת:
רינת גלבוץ

Stamps, Envelope & Cancellation Design:
Rinat Gilboa

Parables of the Sages

In Rabbinic literature, in both the Babylonian and Jerusalem Talmuds and the midrashim, we find many parables—some relating to plant life and others to animal life. These are, in fact, fables: very short stories in which plants or animals speak, feel, and act as humans in every way. The stories have a moral and teach a lesson. The Sages called these stories "fox parables" or "palm parables". Examples of this literary genre already existed in the Bible: the parable of Yotam (Judges 9:7-20), the parable of the Thistle and the Cedar (2 Kings 14:9-10) and the parable of the Vineyard (Isaiah 5:1-7).

Fables were well-known in ancient Babylon, and Babylon seems to have been where the Story of Ahikar, a collection of parables, was created. That book was translated into many languages, including Syriac, Arabic, Aramaic and Greek. Fables flourished in Ancient Greece, where Aesop's Fables originated. The first anthology attributed to Aesop was known as early as the 3rd century BCE. The broad contacts between Greek and Israelite cultures in the Hellenistic period brought Aesop's fables into our literature as well.

The three stamps in this series are based on the Parables of the Sages, which are notably similar to some of Aesop's Fables.

The Fox in the Vineyard

A fox saw a vineyard of ripe grapes and wished to taste them. The hole he found in the fence was too small for him to pass through, so he fasted for three days, entered the vineyard, and feasted on grapes until he was full. When he then tried to leave, he was again forced to fast for three days in order to fit through the hole in the fence. What pleasure, then, did he derive from the vineyard?

Midrash Kohelet Rabbah 5:21, the language of the fable is a mix of Hebrew and Aramaic. The Hebrew translation is found in Ch.N.Bialik-Y.Ch. Ravnitzky, Sefer Ha'Aggada, ed. with a new commentary by A. Shinan, 2015, pg. 1008. The Aesopian equivalent is found in Sh. Shpan, Aesop's Fables, 1961, fable 204, pg. 99 (Hebrew).

חומת אירוע להופעת הכול SPECIAL CANCELLATION

The Lion and the Heron

A bone got stuck in a lion's throat as it ate its prey. The lion promised a reward to anyone who could dislodge the bone. The Egyptian Ammoperdix (which is what the bird is called in the Midrash) used its long beak to perform the task. When he came to claim his reward the lion said to him: Is it not enough that you escaped the jaws of the lion, now you seek a reward, as well?

Midrash Genesis Rabbah 64:10, the language of the fable is a mix of Hebrew and Aramaic. The Hebrew translation is found in Sefer Ha'Aggada (see above), pg. 1007.

The Aesopian equivalent is found in Shpan, Aesop's Fables (see above), fable 41, pg. 28.

The Reed and the Cedar

The mighty cedar with its many roots can be uprooted by a strong wind. The reed, which is supple and flexible, bends in the wind and suffers no harm. The moral: A Man should always be as gentle as the reed and never as unyielding as the cedar.

Babylonian Talmud, Ta'anith 20a, the fable is written in Hebrew.

Sefer Ha'Aggada (see above), pg. 1010. the Aesopian equivalent is found in Shpan, Aesop's Fables (see above), fable 338, pg. 160.

Prof. Yair Zakovitch

Department of Bible, The Hebrew University of Jerusalem

השירות הכולאי - טל: 076-887393131/14/33
סדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 6108101
The Israel Philatelic Service - Tel: 972-76-8873931/14/33
12 Sderot Yerushalayim, Tel-Aviv-Yafo 6108101
www.israelpost.co.il * e-mail: philserv@postil.com

Issue:	ספטמבר 2016 September	הנפקה:
Stamps Size (mm):	30 ג H / 40 ר W (מ"מ):	מידת הכולים (מ"מ):
Plates:	1032, 1033, 1034	לוחות:
Stamps per Sheet:	8	כולים בגיליון:
Tabs per Sheet:	4	שבלים בגיליון:
Method of printing:	אופסט Offset	שיטת הדפסה:
Security mark:	מיקרוטקסט Microtext	סימון אבטחה:
Printer:	Joh. Enschede, The Netherlands	דפוס: